

La plej antikva² skribo-sistemo³, uz'ata de Persoj estis la kojno-skribo⁴. Ĉirkaŭ la 6-a jc. (jar'cento) a.K. (antaŭ Kristo), oni pli-bon'igis ĝin kre'ante specialajn signojn por transskribi kelkajn konsonantojn⁵ kaj vokalojn⁶ laŭ alfabeto formo.

LA PERSA ALFABETO

De post la islama konkero⁷ (la 7-a jc. p.K.), la araba lingvo influis⁸ la persan, kun kiu ĝi havis, antaŭe, neniun komunan aspekton.

La Iran'anoj (=Persoj) tuj adoptis⁹ la araban grafikon¹⁰, kies de-veno ne estas bone kon'ata. La rapida al-preno okazis nepre pro *Korano* (sankta libro de la islam'anoj).

La araba alfabeto havas 28 literojn. Por plej bone transskribi kelkajn sonojn, kiuj ne ekzistas en la araba lingvo, sed troviĝas en la persa, la Iran'anoj aldonis kvar literojn, sekve la persa alfabeto konsistas el 32 literoj, inter kiuj kelkaj havas la saman prononcon¹¹. La persan alfabeton vi trovas laŭorde sur la paĝo 13.

Kelkaj rimarkoj pri la persa skribosistemo

- ① *En la persa, oni skribas de dekstra flanko al maldekstra.*
- ② *En la persa, kontraŭe al la eŭropaj lingvoj, ekzistas nek majuskloj¹², nek minuskloj¹³, sed la formoj: aparta, komenca, meza kaj fina.*
- ③ *Krom sep literoj (n-roj 1, 10, 11, 12, 13, 14, 30), la ceteraj kun-iĝas inter si meze de vorto.*
- ④ *Kelkaj literoj havas nur en la persa (kaj ne en la araba) la saman prononcon (n-roj 5, 15, 17 = s; 4, 19 = t; 11, 13, 18, 20 = z; 8, 31 = h; 22, 24 = q). Do, tiu-kaze oni devas atenti pri ortografio¹⁴.*
- ⑤ *Kvar literoj (n-roj 3, 7, 14, 26) apartenas al la persa alfabeto kaj ne troviĝas en la araba.*
- ⑥ *Ok literoj (n-roj 5, 8, 17, 18, 19, 20, 21, 24) uz'iĝas mal-ofte kaj aperas precipe en vortoj, kiuj havas araban originon¹⁵.*
- ⑦ *En la ordinara persa skribo, oni ne kutimas meti strek'etojn supre aŭ sube de konsonantoj por signi la mallongajn vokalojn.*
- ⑧ *Estas atent'inde, ke kelkaj persaj literoj havas ĉiam, laŭ-okaze, unu, du aŭ tri punktojn supre aŭ sube.*

Vokaloj prezent'igas per streketoj supre aŭ sube de la konsonantoj aŭ per apartaj literoj:

Mallongaj vokaloj: $\begin{matrix} \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \end{matrix}$ (a) $\begin{matrix} \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \end{matrix}$ (e) $\begin{matrix} \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \end{matrix}$ (o)

Longaj vokaloj: $\begin{matrix} \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \end{matrix}$ (a) $\begin{matrix} \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \end{matrix}$ (i) $\begin{matrix} \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \\ \text{ـ} , \text{ا} \end{matrix}$ (u)

⑨ Tri literoj (n-roj 21, 22, 24) signas sonojn, kiuj ekzistas nek en Esperanto, nek en la eŭropaj lingvoj.

⑩ Por skribi perse, la Irananoj uzas tri skribo-formojn: a) Tipografia skribo – Naŝh ; b) Litografia skribo – Nast'aliq ; c) Kursiva skribo – Ŝekasteh. En tiu ĉi artikolo mi prezentis nur la ordinaran skribosformon Naŝh.

Numeraloj. En la persa, kiel en la eŭropaj lingvoj, la numeraloj skribiĝas de maldekstre dekstren.

latina formo	persa formo	persa ortografio	E-prononco	latina formo	persa formo	persa ortografio	E-prononco
0	۰	صفر	sefr	10	۱۰	دِه	dah
1	۱	يک	jek	11	۱۱	يازده	jazdah
2	۲	دو	do	20	۲۰	بيست	bist
3	۳	سه	se	30	۳۰	سی	si
4	۴	چهار	ĉahar	40	۴۰	چهل	ĉehel
5	۵	پنج	panĝ	50	۵۰	پنجاه	panĝah
6	۶	شش	ŝeŝ	60	۶۰	شصت	ŝast
7	۷	هفت	haft	70	۷۰	هفتاد	haftad
8	۸	هشت	haŝt	80	۸۰	هشتاد	haŝtad
9	۹	نه	noh	90	۹۰	نود	navad

Ekzemploj:

A) VORTOJ

Esperanto	esperanto	اسپرانتو	libro	ketab	کتاب
Eŭropo	orupa	اروپا	patro	pedar	پدر
Irano	iran	ایران	patrino	madar	مادر
Hungario	maĝarestan	مجارستان	varma	garm	گرم
Varsovio	varŝo	ورشو	ĉevalo	asb	اسب

Kun-igaj formoj			Aparta formo	E- prononco	nomo de la litero	n-ro
fine	meze	komence				
ا	ا	ا	ا	a	alef	1
ب	ب	ب	ب	b	be	2
پ	پ	پ	پ	p	pe	3
ت	ت	ت	ت	t	te	4
س	س	س	س	s	se	5
گ	گ	گ	گ	ĝ	ĝim	6
ح	ح	ح	ح	ĉ	ĉe	7
ه	ه	ه	ه	h	he	8
ه	ه	ه	ه	ĥ	ĥe	9
د	د	د	د	d	dal	10
ز	ز	ز	ز	z	zal	11
ر	ر	ر	ر	r	re	12
ز	ز	ز	ز	z	ze	13
ج	ج	ج	ج	j	je	14
س	س	س	س	s	sin	15
ش	ش	ش	ش	ŝ	ŝin	16
س	س	س	س	s	sad	17
ز	ز	ز	ز	z	zad	18
ت	ت	ت	ت	t	ta	19
ظ	ظ	ظ	ظ	z	za	20
ع	ع	ع	ع	'	'ejn	21
ق	ق	ق	ق	(q)	qejn	22
ف	ف	ف	ف	f	fe	23
ق	ق	ق	ق	(q)	qaf	24
ک	ک	ک	ک	k	kaf	25
گ	گ	گ	گ	g	gaf	26
ل	ل	ل	ل	l	lam	27
م	م	م	م	m	mim	28
ن	ن	ن	ن	n	nun	29
و	و	و	و	v	vav	30
ه	ه	ه	ه	h	he	31
ج	ج	ج	ج	j	je	32

B) FRAZOJ

zaban-e farsi besjar sade ast.

- زَبانِ فارسی بسیار ساده است .

La lingvo persa tre facila estas.

- مَن تورا دوست دارم .

man to-ra dust-daram.

Mi vi-n amas.

- او با برادرش به آلمان رفت .

u ba baradaraŝ be alman raft.

Li/ŝi kun sia frato al Germanio iris.

- آرمین در سال ۱۹۹۸ به دنیا آمد .

armin dar sal-e hezar-o nohsad-o navad-o haŝt be donja amad.

Armin en la jaro mil naŭ-cent naŭ-dek ok naskiĝis.

- اگر شما دوست دارید فارسی بدانید ، به آدرس من نامه بنویسید .

agar ŝoma dust-darid farsi bedanid, be adres-e man name benevisid.

Se vi ŝatas la persan lerni, al adreso mia leteron skribu.

محمد جواد کمالی

Mohammad-Javad KAMALI

IR-91375/5133 MAŜHAD, Irano

1. alfabeto: aboco / 2. mal-nov'ega / 3. sen-manka aro da signoj / 4. pinto-havaj signoj en-tranĉ'eblaj / 5. b, c, ĉ, d ... / 6. a, e, i, o, u / 7. milit'akiro / 8. vid'eble efikis / 9. prenis al si por ĉiam / 10. ĉi tie: liter'aron / 11. el-parolon / 12. grand-literoj / 13. et'literoj / 14. regularo pri tio kiel skribi la vortojn / 15. devenon.

Raporto pri infan'kongres'eto

Jen mallonga informo pri la infan'kongreseto, kiu okazis dum la 53-a SAT-amik'ara Kongreso en Saint-Brieuc de la 11-a ĝis la 13-a de aprilo.

La aranĝon partoprenis 18 infanoj, plej-parte 10-13-jaraj. Ekceptan karakteron donis al ĝi la fakto, ke kvin geknaboj ĉeestis ĝin el Bosnio. Ili lernis Esperanton nur dum kelkaj semajnoj, kiam Nicole RIZZONI vizitis kaj invititis ilin. Dum tri tagoj ili kun-vivis kun francaj infanoj, el kiuj ankaŭ multaj apenaŭ lernis Esperanton, tri konis eĉ ne unu vorton. La sukceso de tiu kun-vivo ne estis do evidenta. Sed, post tri tagoj, mi povas atesti pri ties sukceso. Plej malgranda kono de la lingvo ebligis sufiĉe bonan komunik'adon kaj est'igis ligojn. Tiuj geknaboj francaj kaj bosniaj neniam forgesos la tri tagojn kaj Esperanton.

La veter'aĉo ne povis mal-he'igi nian ĉielon kaj ni ne havis tempon por enui. Ni pas'igis la tempon per spur'ludo, kantoj, bretonaj dancoj, kolor'igo de paskaj ovoĵ. Ni sendis komunan leteron al la franca prezidento, Jacques CHIRAC kaj dissendis poŝtkartojn al 20 infan'grupoj en la mondo.

Dankon al ĉiuj kiuj helpis kaj ebligis akiri ne-forges'eblajn tra-viv'ajojn.

Manjo CLOPEAU, Francio